

Szerepek a hétköznapi életben

Más terep, más szerep?

ÍRTA: BÁCSKAI JÚLIA PSZICHOLOGUS

Tudunk a szerepek létezéséről. De milyen szerepek vannak a mi szakmánkban? Például mások vagyunk-e az iskolában mint a civil életben?

Erről beszélgettünk egy pedagógus csoportban a tanév elején.

Pszichológiai gyakorlat következik. „Csukjátok be a szemeteket. Lazítsatok. Képzeld el magát mindenki a tanári szerepben. Képzeld el, ahogyan bemész egy osztályba. Most ne gondolj másra, lásd magad kívülről, filmszerűen. Figyeld meg az öltözéked, a jelmezed, a köpenyt vagy bármi más viseletet magadon. Figyeld meg a járásodat, a testtartásodat. Közelíts az arcodra. Milyen az arckifejezésed? Mi látszik rajtad, milyen gesztusokat használsz? Ilyen vagy mint tanár. És most pihenj egy kicsit, de még csukott szemmel. Most radírozd ki az előbb képzelteket. Csak a kék ég látszik, süt a nap. Bárányfelhők. Most lásd magad a

nyári mivoltodban. Most csak te magad vagy, te a civil éneddel. Aki nyári szabadságon van. Nincsenek szerepek. Nézd meg az arcodat, a járásodat. Lásd magad kívülről!” És most következzenek a beszámolók:

ERIKA: Nem sikerült egyedül látni magam a képen. Az iskolai és a családi környezetem is megjelent. Az iskolai arcom szigorúbb volt. De nem nagy különbséget láttam a kettő között. A családom körében is tevékeny voltam. De sehol nem voltam oldott...

ANNA: Most a tanév elején másképp indítottam. Idén végre igazán hatvan napot pihentem. Úgy tudtam tölteni a nyarat, hogy ne is gondoljak az iskolára. A tanításra most

úgy gondolok, ez is pénz, ez is egy lehetőség arra, hogy majd megint ilyen nyarom lehessen. Az iskolai arcom a képzeletemben szigorú volt. Nem is mosolygok. Megdöbentő volt számomra.

OLGA: Az iskolai arcom komoly, feszült, izgatott volt a képen. Mindig még jobb és hatékonyabb akarok lenni. A magánéletben főleg a kertemmel foglalkozom, ott nyugodt és laza vagyok. Magam oszthatom be a napot, nincs az a robot.

ÉVA: Az iskolai megjelenésem más. Most főleg az otthoni életem változott. Nekem hosszú volt a nyár. Ne hördüljeteek föl! Meg akartam szervezni a programokat a gyerekeimnek, de a gyerekeim már nem kívánják, hogy én szervezzem meg az életüket. Szorongtam az új tanévtől, nem találtam a szerepemet. A nyarat meg tartalmatlannak éreztem, mert nem hasznosítottam magam folyton. Tipikus?

ZSUZSA: Én nem is tudom, hogy az iskolában is anyáskodom, vagy otthon is tanító néni vagyok-e? Minden képzeleti képen – és a valóságban is – folyton körülvesznek a gyerekek. Elém szaladnak az elsősök. Nyaralás közben a gyerekeim, meg a szomszédok gyerekei, huszonnégy órában. A Balaton közepén meg a régi tanítványok. Most jöttem rá, hogy én soha nem vagyok egyedül! Hogy lehet ennek határt szabni?

JUDIT: Én nem is tudom, hogy miért nevetnek ki? Én csak a folyosón merek cigiz-

ni, és mindig a gyerekektől kérek tollat, amit elfelejték visszaadni. Folyton rohanok. Csak akkor érzem jól magam, ha csinálok valamit. Otthon is: kézimunka, takarítás, éj-jel palacsinta, hajnalban reggeli készítés. A férjem rámszól: ülj már le, fiam! Mert ebéd közben ötször is behozok valamit. Ők? Hogy megfőzzenek? Egy rántottát se! Ja? Hogy én szoktattam őket így?...

ANDREA: Én láttam magam az iskolában és a civil életben. Nem nagy különbség. Itt is, ott is póló, edzőcipő. A stílusom is hasonlít a régi barátokéhoz és a diákokéhoz. És még az órateravnél is jobban érdekel, ha egy gyerek mesélni akar.

ILONA: Én nem tanítok olyan régen, mint ti. De az iskolai énem szigorúbb. Pedig néha én is kajabálnák a gyerekekkel együtt, néha meg ugrabugrálnék. De egy tanár mégse teheti!

EDIT: Én az iskolai arcomon mosolyt és következetességet láttam: jól, sőt jobban kell csinálni mindent. Elégedetlenséget érzek magammal szemben a civil életben is. Semmi megállás, semmi pihenés télen; továbbképzés, nyáron tatarozás. Mindig még többet követelek magamtól.

A képzelet-gyakorlat véget ért. A tanulásgokról még hetekig gondolkodtunk, beszélgettünk. Hogyan lehet a pedagógus egy és oszthatatlan, azaz mindig teljes ember? Hogyan lehet az iskolában és azon kívül örök-ké önmaga?

POLGÁR LÁSZLÓ

pedagógus, sakk-szakíró

Pedagógiai szemléletváltásra volna szükség: hogyan lehet kiemelkedő képességű, kreatív embereket nevelni? Ennek első feltétele, hogy megszeretessük a gyerekekkel a tanulást. Érezzék a tudás, az alkotás örömét. Ha ezt sikerül elérni, akkor az így felnevelt tehetségesebb emberek gazdagabb társadalmat hoznak létre. Abban pedig majd a pedagógusok is jobb életkörülmények között élhetnek, és sikeresebbek, boldogabbak lesznek: jobban fogják élvezni a hivatásukat.

